

Informatīvais izdevums

**tautas nobalsošanas ierosināšanai par
apturētajiem likumiem**

“Grozījumi Nacionālās drošības likumā”

un

**“Grozījumi Valsts drošības
iestāžu likumā”**

2007. gada 3. aprīlis – 2. maijs (ieskaitot)

Izdevējs: Latvijas Republikas Centrālā vēlēšanu komisija
Smilšu ielā 4, Rīgā, LV-1050
Izdots: 2007. gada 23. marts
Iespiests: AS "McĀbols"

SATURA RĀDĪTĀJS

Valsts prezidentes apturētais likums “Grozījumi Nacionālās drošības likumā”	5
Valsts prezidentes apturētais likums “Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā”	6
Nacionālās drošības likums (salīdzinošā tabula)	7
Valsts drošības iestāžu likums (salīdzinošā tabula)	20

Valsts prezidentes apturētais likums “Grozījumi Nacionālās drošības likumā”

Izdarīt Nacionālās drošības likumā (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 2001, 3.nr.; 2002, 1., 12.nr.; 2003, 12., 23.nr.; 2004, 9.nr.; 2005, 2., 10., 11.nr.; 2006, 1., 14., 24.nr.) šādus grozījumus:

1. Papildināt 7.panta otrās daļas 3.punktu ar teikumu šādā redakcijā:

“Veicot parlamentāro kontroli, Saeimas Nacionālās drošības komisijas deputātiem kopā ar šīs komisijas pilnvarotām personām, kurām ir pirmās kategorijas speciālā atļauja pieejai valsts noslēpumam, ir tiesības veikt pārbaudes valsts drošības iestādēs un iepazīties ar nepieciešamo informāciju un dokumentiem, izņemot dokumentus par informācijas slepenajiem avotiem, uzklaut valsts drošības iestāžu amatpersonas, pārbaudīt veikto izlūkošanas un pretizlūkošanas darbību un operatīvās darbības pasākumu likumību un pamatotību;”.

2. Izteikt 9.panta 3.punktu šādā redakcijā:

“3) vada Valsts drošības iestāžu padomi un saskaņo ministru darbību nacionālās drošības jomā;”.

3. Papildināt 15.pantu ar ceturto daļu šādā redakcijā:

“(4)Valsts drošības iestāžu darbības koordināciju atbilstoši valsts drošības politikai nodrošina Valsts drošības iestāžu padome.”

4. 15.¹pantā:

izteikt pirmo daļu šādā redakcijā:

“(1) Informācijas analīzes dienests ir Ministru kabineta pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas, neizmantojot operatīvās darbības metodes, likumā noteiktajā kārtībā veic nacionālās, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas un Eiropas Savienības drošības politikas plānošanu un apdraudējumu prognozēšanai nepieciešamās informācijas atlasī, tās apstrādi, analīzi un izplatīšanu nacionālajā un starptautiskajā līmenī.”;

papildināt otro daļu ar 5.punktu šādā redakcijā:

“5) nodrošina Valsts drošības iestāžu padomes darbu.”

Pārejas noteikums

Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.32 “Grozījumi Nacionālās drošības likumā” (Latvijas Vēstnesis, 2007, 5.nr.).

Likums Saeimā pieņemts 2007.gada 1.martā.

Valsts prezidentes apturētais likums “Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā”

Izdarīt Valsts drošības iestāžu likumā (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1994, 11.nr.; 1995, 18.nr.; 1996, 23.nr.; 1998, 12.nr.; 1999, 14.nr.; 2000, 15.nr.; 2002, 2., 16.nr.; 2004, 9.nr.; 2005, 14., 22.nr.; 2006, 14.nr.) šādus grozījumus:

12.pantā:

izteikt pirmo daļu šādā redakcijā:

“(1) Valsts drošības iestāžu padomes sastāvā ir Ministru prezidents, aizsardzības ministrs, ārlietu ministrs, iekšlietu ministrs un tieslietu ministrs. Ministru prezidents vada Valsts drošības iestāžu padomi. Ministru prezidenta prombūtnes laikā Valsts drošības iestāžu padomi vada viņa pilnvarots padomes loceklis.”;

izteikt otrās daļas 3.punktu šādā redakcijā:

“3) saskaņo valsts drošības iestāžu budžeta projektus pirms to izskatīšanas Saeimā;”;

papildināt otro daļu ar 8.punktu šādā redakcijā:

“8) uzdod Informācijas analīzes dienestam vai citām valsts iestādēm patstāvīgi vai kopā ar padomes pilnvarotām personām, kurām ir pirmās kategorijas speciālā atļauja pieejai valsts noslēpumam, veikt pārbaudes valsts drošības iestādēs un izvērtē šo pārbažu rezultātus.”;

izteikt ceturto daļu šādā redakcijā:

“(4) Uz padomes sēdi ar padomdevēja tiesībām var uzaicināt valsts drošības iestāžu vadītājus, ģenerālprokuroru un citas personas.”

Pārejas noteikums

Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.34 “Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā” (Latvijas Vēstnesis, 2007, 5.nr.).

Likums Saeimā pieņemts 2007.gada 1.martā.

Salīdzinošās tabulas

Panti, daļas vai punkti, kuri tiks grozīti, ja stāsies spēkā 2007. gada 10. martā apturētie likumi – “Grozījumi Nacionālās drošības likumā” un “Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā”, iekrāsoti pelēkā krāsā.

Likuma redakcija pirms Satversmes 81. panta kārtībā pieņemto grozījumu spēkā stāšanās.	Likuma redakcija pēc Satversmes 81. panta kārtībā pieņemto grozījumu spēkā stāšanās.	Likuma redakcija pēc Saeimas pieņemto un Valsts prezidentes apturēto likumu grozījumu spēkā stāšanās.
--	--	---

Nacionālās drošības likums

I nodaļa

Vispārīgie noteikumi

1.pants. Nacionālā drošība

- (1) Nacionālā drošība ir valsts un sabiedrības īstenotu vienotu, mērķtiecīgu pasākumu rezultātā sasniegts stāvoklis, kurā ir garantēta valsts neatkarība, tās konstitucionālā iekārta un teritoriālā integritāte, sabiedrības brīvas attīstības perspektīva, labklājība un stabilitāte.
- (2) Nacionālās drošības garantēšana ir valsts pamatpienākums.

2.pants. Likuma mērķis

Likums nosaka nacionālās drošības sistēmu un tās uzdevumus, nacionālās drošības sistēmas subjektu kompetenci, to darbības saskaņošanas, nodrošināšanas un kontroles principus un kārtību.

3.pants. Nacionālās drošības sistēma un tās uzdevumi

- (1) Nacionālās drošības sistēmu veido valsts varu un pārvaldi realizējošās institūcijas un Latvijas pilsoņi, kam likums deleģē pienākumus un tiesības nacionālās drošības jomā noteiktas kompetences ietvaros.
- (2) Nacionālās drošības sistēmas uzdevumi ir šādi:
 - 1) savlaicīgi prognozēt un novērst valsts iekšējo un ārējo apdraudējumu, garantēt valsts aizsardzību, sabiedrības drošību un tās demokrātisku attīstību;
 - 2) izstrādāt vienotu, sistēmisku valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju nacionālās drošības politiku un saskaņoti un mērķtiecīgi visos valsts pārvaldes līmeņos izpildīt tās noteiktos tiesiskos, ekonomiskos, sociālos, militāros, drošības un citus pasākumus;
 - 3) nodrošināt efektīvu vadību valsts apdraudējuma situāciju pārvarēšanai.
- (3) Nacionālās drošības sistēmas darbība balstās uz civilmilitāro sadarbību. Civilmilitārā sadarbība ir plānota un saskaņota valsts pārvaldes iestāžu, sabiedrības un Nacionālo bruņoto spēku darbība valsts apdraudējuma pārvarēšanai. Civilmilitārās sadarbības pamatprincipi ir efektīva savstarpējās sadarbības koordinācija, vienota izpratne par kopējiem mērķiem un dalīta atbildība par mērķu sasniegšanas rezultātiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.05.2003. likumu, kas stājas spēkā no 12.06.2003.)

II nodaļa

Nacionālās drošības sistēmas subjektu kompetence

4.pants. Nacionālās drošības sistēmas subjektu kompetences sadalījuma principi

Nacionālās drošības subjektu kompetences sadalījuma pamatā ir Latvijas Republikas Satversmē noteiktā valsts iekārta, parlamentārā demokrātija un valsts varas dalīšanas princips, kā arī principi, saskaņā ar kuriem tiek veikta parlamentārā un civilā kontrole pār Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Iekšlietu ministrijas sistēmas un valsts drošības iestādēm.

5.pants. Latvijas pilsoņu pienākums un tiesības

Katra Latvijas pilsoņa pienākums ir aizstāvēt valsts neatkarību, brīvību un demokrātisko valsts iekārtu. Tikai Latvijas pilsoņi ir tiesīgi:

- 1) piedalīties nacionālās drošības plāna izstrādē;
- 2) pildīt militāro dienestu;
- 3) ieņemt amatus valsts drošības iestādēs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.05.2003. likumu, kas stājas spēkā no 12.06.2003.)

6.pants. Saeimas kompetence

Saeima:

- 1) pieņem likumus nacionālās drošības jomā;
- 2) apstiprina Nacionālās drošības koncepciju un Valsts aizsardzības koncepciju;
- 3) veic parlamentāro kontroli pār Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Iekšlietu ministrijas sistēmas un valsts drošības iestādēm;
- 4) nosaka Nacionālo bruņoto spēku pamatstruktūru un apjomu, kā arī personāla komplektēšanas principus;
- 5) nosaka valsts drošības iestāžu personāla komplektēšanas principus;
- 6) akceptē un pārbauda nacionālās drošības vajadzībām piešķirto budžeta līdzekļu izlietojumu;
- 7) lemj par Nacionālo bruņoto spēku vienību izmantošanu ārpus valsts teritorijas likumā noteiktajā kārtībā;
- 8) ieceļ amatā un atbrīvo no amata likumā noteiktās aizsardzības institūciju un valsts drošības iestāžu amatpersonas;
- 9) lemj par kara pasludināšanu un uzsākšanu;
- 10) izvērtē izsludinātās ārkārtējās situācijas, izņēmuma stāvokļa vai mobilizācijas pamatotību;
- 11) izskata Ministru prezidenta gadskārtējo ziņojumu par nacionālo drošību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.04.2004. likumu)

7.pants. Saeimas Nacionālās drošības komisijas kompetence

- (1) Saeimas Nacionālās drošības komisijā ievēlētajiem deputātiem darbam šajā komisijā nepieciešama pirmās kategorijas speciālā atļauja pieejai valsts noslēpumam. Ja komisijā ievēlēts deputāts, kuram nav šādas atļaujas, viņš drīkst piedalīties komisijas sēdēs tikai pēc minētās speciālās atļaujas saņemšanas.
- (2) Saeimas Nacionālās drošības komisija:
 - 1) *(izslēgts ar 07.04.2004. likumu);*
 - 2) izvērtē un akceptē valsts drošības iestāžu budžetu projektus;

3) veic valsts drošības iestāžu darbības un budžeta līdzekļu izlietošanas parlamentāro kontroli;

3) veic valsts drošības iestāžu darbības un budžeta līdzekļu izlietošanas parlamentāro kontroli. Veicot parlamentāro kontroli, Saeimas Nacionālās drošības komisijas deputātiem vai tās pilnvarotām amatpersonām, kurām ir pirmās kategorijas speciālā atļauja pieejai valsts noslēpumam, ir tiesības veikt pārbaudes valsts drošības iestādēs un iepazīties ar nepieciešamo informāciju un dokumentiem, uzklaut valsts drošības iestāžu amatpersonas, pārbaudīt veikto izlūkošanas, pretizlūkošanas darbību un operatīvās darbības pasākumu likumību un pamatotību;

3) veic valsts drošības iestāžu darbības un budžeta līdzekļu izlietošanas parlamentāro kontroli. Veicot parlamentāro kontroli, Saeimas Nacionālās drošības komisijas deputātiem kopā ar šīs komisijas pilnvarotām personām, kurām ir pirmās kategorijas speciālā atļauja pieejai valsts noslēpumam, ir tiesības veikt pārbaudes valsts drošības iestādēs un iepazīties ar nepieciešamo informāciju un dokumentiem, izņemot dokumentus par informācijas slepenajiem avotiem, uzklaut valsts drošības iestāžu amatpersonas, pārbaudīt veikto izlūkošanas un pretizlūkošanas darbību un operatīvās darbības pasākumu likumību un pamatotību;

4) noklausās Ministru kabineta un valsts drošības iestāžu vadītāju ziņojumus par valsts drošības iestāžu darbību, kā arī izskata šo iestāžu darbības pārbaudes rezultātus;

5) *(izslēgts ar 07.04.2004. likumu);*

6) *(izslēgts ar 07.04.2004. likumu);*

7) izskata priekšlikumus par Satversmes aizsardzības biroja direktora iecelšanu amatā un atbrīvošanu no amata.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.10.2003. likumu, 07.04.2004. likumu un MK 08.01.2007. noteikumiem nr.32)

8.pants. Valsts prezidenta kompetence

(1) Valsts prezidents:

- 1) veic Nacionālo bruņoto spēku augstākā vadoņa pienākumus;
- 2) vada Nacionālās drošības padomi;
- 3) ieceļ Nacionālo bruņoto spēku virspavēlnieku kara laikam;
- 4) izveido Valsts prezidenta militāro padomi;
- 5) iesaka apstiprināšanai Saeimā Nacionālo bruņoto spēku komandieri;
- 6) ierosina Saeimai izlemšanai jautājumu par kara pasludināšanu un uzsākšanu.

(2) Valsts prezidentam ir tiesības pēc sava pieprasījuma saņemt valsts institūciju un iestāžu rīcībā esošo informāciju, ievērojot likumā paredzētos informācijas izmantošanas noteikumus.

9.pants. Ministru prezidenta kompetence

Ministru prezidents:

- 1) vada valsts apdraudējuma situāciju novēršanas un pārvarēšanas pasākumus;
- 2) sniedz Saeimai gadskārtējo ziņojumu par nacionālo drošību;

3) saskaņo ministru darbību nacionālās drošības jomā;	3) vada Valsts drošības iestāžu padomi un saskaņo ministru darbību nacionālās drošības jomā;	3) vada Valsts drošības iestāžu padomi un saskaņo ministru darbību nacionālās drošības jomā;
- 4) organizē nacionālās drošības, valsts aizsardzības un tautsaimniecības mobilizācijas koncepciju un plānu izstrādi un izpildi;
- 5) pieņem lēmumu par kaujas darbību veikšanu vai neveikšanu pret gaisa kuģi Latvijas Republikas teritorijā galējas nepieciešamības gadījumā, lai novērstu kaitējumu nacionālās drošības interesēm, un ja ir pamats uzskatīt, ka gaisa kuģis tiek izmantots kā ierocis cilvēku iznīcināšanai, un aizsardzības ministrs ir aizkavēts pildīt savu amatu;
- 6) saņem no valsts drošības iestādēm informāciju, kas skar vai var skart valsts drošības intereses, neatklājot ziņas par informācijas iegūšanas avotiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.04.2004. likumu, 28.04.2005. likumu un MK 08.01.2007. noteikumiem nr.32)

10.pants. Ministru kabineta kompetence

(1) Ministru kabinets:

- 1) nodrošina valsts institūcijas ar nepieciešamo finansējumu tām noteikto uzdevumu izpildei nacionālās drošības jomā;
- 2) ieceļ amatā un atbrīvo no amata likumā noteiktās aizsardzības institūciju, Iekšlietu ministrijas sistēmas un valsts drošības iestāžu amatpersonas;
- 3) apstiprina nacionālajai drošībai svarīgu valsts objektu kopumu, nosaka un realizē drošības pasākumus;
- 4) likumā noteiktajos gadījumos izsludina ārkārtējo situāciju, izņēmuma stāvokli un mobilizāciju;
- 5) lemj par Nacionālo bruņoto spēku vienību piedalīšanos starptautiskajās glābšanas un humānajās operācijās, kā arī militārajās mācībās (manevros) ārpus Latvijas teritorijas;
- 6) lemj par Ziemeļatlantijas līguma organizācijas un Eiropas Savienības dalībvalstu bruņoto spēku atbalsta nepieciešamību ārkārtējās situācijas vai izņēmuma stāvokļa laikā, kā arī valsts drošības un aizsardzības spēju pastiprināšanai miera laikā;
- 7) nosaka valsts apdraudējuma veidam, intensitātei un raksturam atbilstošu nacionālās drošības sistēmas ārkārtējās gatavības pakāpi.

(2) Ministru kabinetam ir tiesības:

- 1) pieprasīt un saņemt valsts drošības iestāžu rīcībā esošo informāciju, ievērojot likumā paredzētos informācijas izmantošanas noteikumus;
- 2) uzdot atsevišķu uzdevumu izpildi valsts drošības iestādēm to kompetences ietvaros.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.12.2001. likumu, 02.12.2004. likumu, 21.04.2005. likumu un 15.06.2006. likumu)

11.pants. Aizsardzības ministrijas kompetence

(1) Aizsardzības ministrija:

- 1) izstrādā un īsteno valsts aizsardzības politiku;
- 2) plāno valsts aizsardzībai nepieciešamos līdzekļus un iesniedz Ministru kabinetam ar to saistītos priekšlikumus;

- 3) nodrošina valsts aizsardzībā iesaistītā personāla pārvaldi un militāro izglītību.
- (2) Aizsardzības ministrs veic civilo kontroli pār Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un citām ministrijas padotībā esošajām institūcijām.
- (3) Aizsardzības ministrs galējas nepieciešamības gadījumā, lai novērstu kaitējumu nacionālās drošības interesēm, un ja ir pamats uzskatīt, ka gaisa kuģis tiek izmantots kā ierocis cilvēku iznīcināšanai, pieņem lēmumu par kaujas darbību veikšanu vai neveikšanu pret gaisa kuģi Latvijas Republikas teritorijā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.04.2005. likumu un 01.12.2005. likumu)

12.pants. Nacionālo bruņoto spēku virspavēlnieka kompetence

Nacionālo bruņoto spēku virspavēlnieks:

- 1) vada valsts militāro aizsardzību;
- 2) mobilizē Nacionālo bruņoto spēku rezerves un tautsaimniecību valsts aizsardzības vajadzībām;
- 3) izdod personu tiesības un brīvību ierobežojošus rīkojumus.

13.pants. Iekšlietu ministrijas kompetence

(1) Iekšlietu ministrija un tās padotībā esošās institūcijas:

- 1) izstrādā un īsteno valsts iekšlietu politiku;
 - 2) sargā sabiedrisko kārtību un drošību;
 - 3) aizsargā personu tiesības un likumīgās intereses;
 - 4) reģistrē fiziskās personas, kā arī nodrošina un kontrolē personu likumīgu uzturēšanos valstī;
 - 5) īsteno ugunsdrošības, ugunsdzēsības, glābšanas un civilās aizsardzības pasākumus;
 - 6) likumā noteiktās kompetences apjomā apsargā un kontrolē Latvijas valsts robežu;
 - 7) koordinē valsts un pašvaldību institūciju un sabiedrisko organizāciju darbību sabiedriskās kārtības uzturēšanas jautājumos;
 - 8) prognozē un novērš valsts un sabiedrības drošības, kā arī tautsaimniecības apdraudējumus.
- (2) Pamatojoties uz Drošības policijas priekšnieka ieteikumu, iekšlietu ministrs Ministru kabineta noteiktajā kārtībā izsludina terorisma draudu līmeni.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 01.12.2005. likumu un 02.11.2006. likumu)

14.pants. Ārlietu ministrijas kompetence

Ārlietu ministrija:

- 1) īsteno valsts ārējās drošības politiku;
- 2) koordinē Latvijai saistošu starptautisko līgumu slēgšanu nacionālās drošības jomā;
- 3) analizē ārvalstu ārējo un iekšējo politiku.

15.pants. Valsts drošības iestādes

- (1) Valsts drošības iestādes ir valsts institūcijas, kuras nacionālās drošības sistēmai noteikto uzdevumu īstenošanā veic izlūkošanas, pretizlūkošanas darbības un operatīvās darbības pasākumus.
- (2) Valsts drošības iestāžu kopumu veido:
 - 1) Satversmes aizsardzības birojs;
 - 2) Militārās izlūkošanas un drošības dienests;
 - 3) Drošības policija.
- (3) Valsts drošības iestāžu kompetenci nosaka speciāli likumi.

(4) Valsts drošības iestāžu darbības koordināciju atbilstoši valsts drošības politikai nodrošina Valsts drošības iestāžu padome.

(4) Valsts drošības iestāžu darbības koordināciju atbilstoši valsts drošības politikai nodrošina Valsts drošības iestāžu padome.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.12.2001. likumu, 07.04.2004. likumu un MK 08.01.2007. noteikumiem nr.32)

15.¹ pants. Informācijas analīzes dienests

(1) Informācijas analīzes dienests ir Ministru kabineta pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde.

(1) Informācijas analīzes dienests ir Ministru kabineta pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas likumā noteiktajā kārtībā veic nacionālās, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas un Eiropas Savienības drošības politikas plānošanai un apdraudējumu prognozēšanai nepieciešamās informācijas atlasī, neizmantojot operatīvās darbības metodes, tās apstrādi, analīzi un izplatīšanu nacionālajā un starptautiskajā līmenī.

(1) Informācijas analīzes dienests ir Ministru kabineta pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas, neizmantojot operatīvās darbības metodes, likumā noteiktajā kārtībā veic nacionālās, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas un Eiropas Savienības drošības politikas plānošanai un apdraudējumu prognozēšanai nepieciešamās informācijas atlasī, tās apstrādi, analīzi un izplatīšanu nacionālajā un starptautiskajā līmenī.

(2) Informācijas analīzes dienests:

- 1) izvērtē un analizē no valsts drošības iestādēm saņemto informāciju un sniedz to Nacionālās drošības padomes locekļiem;
- 2) sagatavo attiecīgus priekšlikumus un ieteikumus Saeimas Nacionālās drošības komisijai, Valsts prezidentam un Ministru prezidentam attiecībā uz turpmāko rīcību;
- 3) sniedz Nacionālās drošības padomes locekļiem ieteikumus attiecībā uz valsts drošības iestāžu darbības virzieniem un prioritātēm;
- 4) analizē un prognozē valsts apdraudējumu;

5) nodrošina Valsts drošības iestāžu padomes darbu.

5) nodrošina Valsts drošības iestāžu padomes darbu.

(3) Informācijas analīzes dienesta vadītāju ieceļ amatā un atbrīvo no amata Ministru kabinets pēc Nacionālās drošības padomes priekšlikuma.

(4) Informācijas analīzes dienesta nolikumu apstiprina Ministru kabinets. Pirms apstiprināšanas nolikuma projekts saskaņojams ar Saeimas Nacionālās drošības komisiju.

(07.04.2004. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 08.01.2007. noteikumiem nr.32)

15.² pants. Informācijas analīzes dienesta amatpersonas

(1) Uz Informācijas analīzes dienesta amatpersonām attiecas Valsts drošības iestāžu likumā noteiktie valsts drošības iestāžu amatpersonu dienesta nosacījumi, tiesību ierobežojumi, atbildība, sociālās garantijas un informācijas aizsargāšanas noteikumi.

(2) Informācijas analīzes dienesta amatpersonu darba samaksu nosaka Ministru kabinets.

(21.04.2005. likuma redakcijā)

16.pants. Citu ministriju un valsts iestāžu kompetence

Citas ministrijas un valsts iestādes nacionālās drošības jomā pilda likumā un Ministru kabineta noteikumos paredzētos pienākumus, lai garantētu ar nacionālo drošību un valsts aizsardzību saistīto koncepciju un plānu, kā arī operatīvo drošības pasākumu un valsts apdraudējuma situāciju pārvarēšanas pasākumu izpildi.

17.pants. Pašvaldību kompetence

Pašvaldības:

- 1) nodrošina sabiedrisko kārtību attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā;
- 2) veic valsts pārvaldes funkcijas, kuru izpilde likumā noteiktajā kārtībā nodota attiecīgajai pašvaldībai;
- 3) izpilda ārkārtējo situāciju pārvarēšanas plānos noteiktos pasākumus;
- 4) sniedz palīdzību valsts drošības iestādēm un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem nacionālās drošības pasākumu veikšanā.

18.pants. Sabiedrisko organizāciju kompetence

- (1) Nacionālās drošības pasākumos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un apjomā var iesaistīt sabiedriskās organizācijas un to apvienības.
- (2) Aizliegts izveidot, apmācīt un apbruņot militāras brīvprātīgo sabiedriskās organizācijas vai to apvienības.

III nodaļa**Nacionālās drošības padome****19.pants. Nacionālās drošības padomes sastāvs**

(1) Nacionālās drošības padomes locekļi ir:

- 1) Valsts prezidents;
- 2) Saeimas priekšsēdētājs;
- 3) Saeimas Nacionālās drošības komisijas priekšsēdētājs;
- 4) Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas priekšsēdētājs;
- 5) Ministru prezidents;
- 6) aizsardzības ministrs;
- 7) ārlietu ministrs;
- 8) iekšlietu ministrs;
- 9) *(izslēgts ar 07.04.2004. likumu).*

(2) Ģenerālprokuroram ir tiesības piedalīties Nacionālās drošības padomes sēdēs.

(2¹) Ar padomdevēja tiesībām uz Nacionālās drošības padomes sēdi var uzaicināt valsts drošības iestāžu vadītājus un Informācijas analīzes dienesta vadītāju.

(3) Nacionālās drošības padomes un tās sekretariāta darbību nodrošina Valsts prezidenta kanceleja.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.04.2004. likumu un 09.11.2006. likumu)

20.pants. Nacionālās drošības padomes kompetence

(1) Nacionālās drošības padome:

- 1) saskaņo augstāko valsts institūciju un amatpersonu īstenotu vienotu valsts politiku nacionālās drošības jomā un izskata tās pilnveidošanas gaitu un problēmas;
- 2) izskata likumā noteiktos ar nacionālo drošību saistītos plānus un koncepcijas.

- (2) Nacionālā drošības padome iesniedz priekšlikumus Saeimai par Satversmes aizsardzības biroja direktora iecelšanu amatā un atbrīvošanu no amata. Nacionālās drošības padome iesniedz priekšlikumus Ministru kabinetam par Informācijas analīzes dienesta vadītāja iecelšanu amatā un atbrīvošanu no amata.
- (3) Nacionālās drošības padomes lēmums, izņemot šā panta otrajā daļā minētos gadījumus, ir rekomendējošs un neatbrīvo atbildīgās amatpersonas no atbildības par to pieņemtajiem lēmumiem.
- (4) Nacionālās drošības padomei ir tiesības pieprasīt Informācijas analīzes dienestam un valsts drošības iestādēm visu to rīcībā esošo informāciju, kas skar nacionālās drošības intereses.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.04.2004. likumu un 01.12.2005. likumu)

21.pants. Nacionālās drošības padomes sēžu sasaukšana

Nacionālās drošības padomes sēdes sasauc Valsts prezidents.

IV nodaļa

Valsts apdraudējuma pārvarēšana

22.pants. Valsts apdraudējums

- (1) Atkarībā no valsts apdraudējuma veida, tā intensitātes un rakstura, kā arī apdraudētās teritorijas lieluma nosaka atbilstošu terorisma draudu līmeni, nacionālās drošības sistēmas ārkārtējo gatavību, kā arī likumā noteiktajā kārtībā var izsludināt ārkārtējo situāciju vai izņēmuma stāvokli.
- (2) Nacionālās drošības sistēmas ārkārtējā gatavība ir valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju gatavība attiecīgā valsts apdraudējuma novēršanas un pārvarēšanas pasākumu kopuma īstenošanai. Nacionālās drošības sistēmas ārkārtējo gatavību nosaka uz laiku, kas nepieciešams, lai novērstu iespējamo valsts apdraudējumu vai pārvarētu valsts apdraudējumu un veiktu tā seku likvidēšanas neatliekamās pasākumus.
- (3) Ārkārtējo situāciju izsludina dabas katastrofu vai avāriju, epidēmiju, epizootiju, epifitotiju, sabiedrisko nekārtību, terorisma un bruņota konflikta gadījumos, ja būtiski apdraudēta sabiedrības, vides vai saimnieciskās darbības drošība.
- (4) Izņēmuma stāvokli izsludina, ja valsti apdraud ārējais ienaidnieks vai ja valstī vai tās daļā ir izcēlušies vai draud izcelties iekšēji nemieri, kas apdraud pastāvošo valsts iekārtu.
- (5) Ārkārtējās situācijas un izņēmuma stāvokļa gadījumā var izsludināt mobilizāciju, lai risinātu ar nacionālo drošību un valsts aizsardzību saistītos uzdevumus, kā arī likvidētu ārkārtējās situācijas un to sekas.

(21.04.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 02.11.2006. likumu)

22.¹ pants. Terorisma draudu līmeņi

- (1) Atkarībā no terorisma draudu iespējamības un potenciālo seku negatīvās ietekmes izsludina šādus terorisma draudu līmeņus:
 - 1) zemu terorisma draudu līmeni (krāsu kods – zils), ja pastāv vispārīga rakstura terorisma draudi;
 - 2) paaugstinātu terorisma draudu līmeni (krāsu kods – dzeltens), ja ir pieaugoši terorisma draudi;
 - 3) augstu terorisma draudu līmeni (krāsu kods – oranžs), ja ir apstiprināti terorisma draudi konkrētam objektam, tautsaimniecības sektoram vai valsts reģionam;
 - 4) īpaši augstu terorisma draudu līmeni (krāsu kods – sarkans), ja ir noticis terora akts vai terora akts vairs nav novēršams.
- (2) Terorisma draudu līmeņus var izsludināt:
 - 1) visai valsts teritorijai;
 - 2) apdraudētam valsts reģionam;
 - 3) apdraudētam tautsaimniecības sektoram;
 - 4) apdraudētam objektam.

- (3) Pretterorisma darbībās iesaistītās institūcijas terorisma draudu novēršanas un pārvarēšanas pasākumus plāno atbilstoši terorisma draudu līmeņiem.

(02.11.2006. likuma redakcijā)

23.pants. Ministru kabineta atbildība un ministriju pienākumi

- (1) Ministru kabinets atbild par valsts apdraudējuma pārvarēšanu un tā seku likvidēšanu.
- (2) Ministrijas prognozē to kompetencē esošo nozaru apdraudējumus un plāno apdraudējumu novēršanu, pārvarēšanu un iespējamo seku likvidēšanu. Nozaru apdraudējumu novēršanas, pārvarēšanas un iespējamo seku likvidēšanas plānus ministrijas iesniedz apstiprināšanai attiecīgajiem Ministru kabineta locekļiem. Plānu projektus pirms apstiprināšanas ministrijas iesniedz izvērtēšanai Krīzes vadības padomē. Apstiprinātos plānus ministrijas iesniedz Krīzes vadības padomē izmantošanai padomes darbā.
- (3) Valsts apdraudējuma gadījumā apdraudējuma pārvarēšanas pasākumus vada par attiecīgo nozari atbildīgā ministrija.
- (4) *(Izslēgta ar 21.04.2005. likumu).*
- (5) Valsts apdraudējuma gadījumā Ministru kabinets ir tiesīgs pieņemt lēmumu par Nacionālo bruņoto spēku iesaistīšanu sabiedriskās kārtības uzturēšanā un apdraudējuma izraisīto seku likvidēšanā.
- (6) Pēc Krīzes vadības padomes priekšlikuma Ministru kabinets var noteikt attiecīgās pakāpes nacionālās drošības sistēmas ārkārtējo gatavību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.05.2003. likumu, 21.04.2005. likumu un 02.11.2006. likumu)

23.¹ pants. Krīzes vadības padome

- (1) Valsts apdraudējuma gadījumā Krīzes vadības padome koordinē civilmilitāro sadarbību un valsts pārvaldes institūciju operatīvos pasākumus valsts apdraudējuma pārvarēšanai.
- (2) Krīzes vadības padomes nolikumu apstiprina Ministru kabinets.

(21.04.2005. likuma redakcijā)

23.² pants. Krīzes vadības padomes sastāvs

- (1) Krīzes vadības padomi vada Ministru prezidents.
- (2) Krīzes vadības padomes locekļi ir:
- 1) aizsardzības ministrs;
 - 2) ārlietu ministrs;
 - 3) ekonomikas ministrs;
 - 4) finanšu ministrs;
 - 5) iekšlietu ministrs;
 - 6) tieslietu ministrs;
 - 7) veselības ministrs.
- (3) Uz Krīzes vadības padomes sēdi ar padomdevēja tiesībām var uzaicināt valsts drošības iestāžu vadītājus un citas valsts amatpersonas.

(21.04.2005. likuma redakcijā)

23.³ pants. Krīzes vadības padomes kompetence

Krīzes vadības padome:

- 1) koordinē valsts apdraudējuma pārvarēšanas operatīvo vadību;
- 2) koordinē valsts pārvaldes institūciju valsts apdraudējuma novēršanas plānu izstrādi;
- 3) sagatavo iesniegšanai Ministru kabinetam priekšlikumus par nacionālās drošības sistēmas ārkārtējās gatavības noteikšanu;
- 4) valsts apdraudējuma gadījumā koordinē politisko lēmumu vienotu un savlaicīgu izpildi valsts pārvaldes institūcijās;

- 5) sagatavo un iesniedz Ministru kabinetam priekšlikumus par nacionālajai drošībai svarīgu valsts objektu kopumu un veicamajiem drošības pasākumiem.

(21.04.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 02.11.2006. likumu)

23.⁴ pants. Krīzes vadības padomes sekretariāts

- (1) Krīzes vadības padomes darbu nodrošina Krīzes vadības padomes sekretariāts.
- (2) Krīzes vadības padomes sekretariāts nodrošina atbildīgo institūciju mērķtiecīgu un pastāvīgu sadarbību un atbalsta sniegšanu Krīzes vadības padomei savas kompetences ietvaros šādos jautājumos:
 - 1) priekšlikumu sagatavošana Krīzes vadības padomei par krīzes vadības attīstību;
 - 2) ministriju sagatavoto nozaru apdraudējumu prognožu, to novēršanas, pārvarēšanas un iespējamo seku likvidēšanas plānu izstrādes koordinēšana un izskatīšana;
 - 3) valsts apdraudējumu novēršanas koordinēšana un operatīvā plānošana, tās izpildes analīze;
 - 4) valsts un starptautiska līmeņa krīzes vadības mācību vadīšana vai piedalīšanās mācībās.

(21.04.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 02.11.2006. likumu)

24.pants. Valsts prezidenta pilnvaras kara vai militāra iebrukuma gadījumā

- (1) Valstij pieteikta kara vai militāra iebrukuma gadījumā Valsts prezidents nekavējoties:
 - 1) rīkojas saskaņā ar Valsts aizsardzības plāna noteikumiem, izdod pavēles un rīkojumus Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, valsts, pašvaldību institūcijām un valsts iedzīvotājiem;
 - 2) sasauc Saeimu lēmuma pieņemšanai par kara pasludināšanu un uzsākšanu;
 - 3) ieceļ Nacionālo bruņoto spēku virspavēlnieku.
- (2) Ja Valsts prezidents konstatē, ka Saeima nevar sanākt, lai pieņemtu lēmumu par kara pasludināšanu, viņš virspavēlnieka funkcijas pilnā apjomā uzdod pildīt Nacionālo bruņoto spēku komandierim.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.04.2005. likumu)

25.pants. Citu institūciju un amatpersonu pilnvaras kara vai militāra iebrukuma gadījumā

Ja likumīgās valsts varu un pārvaldi realizējošās institūcijas likvidētas nedemokrātiskā veidā vai citas valsts militāra iebrukuma rezultātā, tad neatkarības saglabāšanas vai atjaunošanas interesēs:

- 1) Nacionālie bruņotie spēki, kā arī citas valsts institūcijas rīkojas saskaņā ar īpašu, situācijai atbilstošu Nacionālās drošības plānā noteiktu kārtību;
- 2) pilnvaras pārstāvēt likumīgo valsts varu ir Latvijas pilnvarotajam vēstniekam Apvienoto Nāciju Organizācijā;
- 3) ārvalstīs esošās Latvijas valsts institūcijas un amatpersonas nekavējoties veic pasākumus valsts neatkarības atjaunošanai, izmantojot starptautisko organizāciju palīdzību;
- 4) pilsoņi un sabiedrība vērš iespējamās pretošanās pasākumus pret nelikumīgajām pārvaldes institūcijām.

V nodaļa

Valsts apdraudējuma novēršanas koncepciju un plānu izstrādāšana un apstiprināšana**26.pants. Valsts apdraudējuma analīze**

- (1) Valsts apdraudējuma analīze ir visaptverošs izvērtējums, kura rezultātā tiek noteikti esošie un potenciālie specifiskie nacionālās drošības apdraudējumi vai riska faktori.
- (2) Valsts apdraudējuma analīzi:
 - 1) sagatavo Informācijas analīzes dienests, pamatojoties uz valsts drošības iestāžu sniegto informāciju;
 - 2) izskata Valsts drošības iestāžu padome;
 - 3) pēc Ministru prezidenta ierosinājuma izskata Nacionālās drošības padome un Ministru kabinets.*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.04.2004. likumu)*

27.pants. Nacionālās drošības koncepcija

- (1) Nacionālās drošības koncepcija ir uz Valsts apdraudējuma analīzes pamata sagatavots dokuments, kurā noteikti valsts apdraudējuma novēršanas stratēģiskie pamatprincipi, prioritātes un pasākumi.
- (2) Nacionālās drošības koncepciju:
 - 1) sagatavo Ministru kabinets;
 - 2) izskata Nacionālās drošības padome;
 - 3) apstiprina Saeima ne retāk kā reizi katrā sasaukumā līdz sava pirmā darbības gada 1.oktobrim.

28.pants. Militāro draudu analīze

- (1) Militāro draudu analīze ir pret Latviju vērsta militāra iebrukuma iespējamības izvērtējums.
- (2) Militāro draudu analīzi:
 - 1) sagatavo Aizsardzības ministrija;
 - 2) izskata Nacionālās drošības padome;
 - 3) apstiprina Ministru kabinets katru gadu.

29.pants. Valsts aizsardzības koncepcija

- (1) Valsts aizsardzības koncepcija ir uz Militāro draudu analīzes pamata sagatavots dokuments, kurā noteikti valsts militārās aizsardzības stratēģiskie pamatprincipi, prioritātes un pasākumi miera, valsts apdraudējuma un kara laikā.
- (2) Valsts aizsardzības koncepciju:
 - 1) sagatavo Aizsardzības ministrija;
 - 2) izskata Ministru kabinets;
 - 3) apstiprina Saeima ne retāk kā reizi katrā sasaukumā līdz sava otrā darbības gada 1.oktobrim.*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 01.12.2005. likumu)*

30.pants. Nacionālās drošības plāns

- (1) Nacionālās drošības plāns balstās uz Nacionālās drošības koncepcijā noteikto stratēģiju un principiem. Tajā ietverti konkrēti valsts apdraudējuma neitralizācijas un novēršanas pasākumi un līdzekļi.
- (2) Nacionālās drošības plānu:
 - 1) izstrādā un apstiprina Ministru kabinets;
 - 2) izskata Nacionālās drošības padome un Saeimas Nacionālās drošības komisija.

31.pants. Valsts aizsardzības plāns

- (1) Valsts aizsardzības plānu izstrādā, pamatojoties uz Militāro draudu analīzi un Valsts aizsardzības koncepcijā noteiktajiem principiem. Tajā nosaka konkrētus valsts aizsardzības pasākumus, prioritātes un nepieciešamos resursus, kā arī Nacionālo bruņoto spēku, valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju, pašvaldību, fizisko un juridisko personu nepieciešamo gatavību un darbību valsts aizsardzībā.
- (2) Valsts aizsardzības plānu:
 - 1) izstrādā Aizsardzības ministrija sadarbībā ar pārējām ministrijām;
 - 2) apstiprina Ministru kabinets.
- (3) Aizsardzības ministrs ar Valsts aizsardzības plānu iepazīstina Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisiju.
- (4) Aizsardzības ministrs pēc saskaņošanas ar Satversmes aizsardzības biroju var iesaistīt valsts aizsardzības plāna izstrādē speciālistus no ārvalstīm, starptautiskajām organizācijām un to institūcijām, ar kurām noslēgts līgums par klasificētās informācijas aizsardzību.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.05.2003. likumu un 09.11.2006. likumu)

32.pants. Nacionālo bruņoto spēku attīstības plāns

(Izslēgts ar 06.12.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

33.pants. Valsts aizsardzības operatīvais plāns

- (1) Valsts aizsardzības operatīvais plāns ietver operatīvās situācijas izvērtējumu, Nacionālo bruņoto spēku operatīvās kaujas gatavības izvērtējumu un darbības plānu. Tas nosaka operatīvās situācijas vadību, uzdevumus, pienākumus, to izpildes kārtību, paredzamo atbalstu, iespējamus sakarus un materiāltechnisko nodrošinājumu.
- (2) Valsts aizsardzības operatīvo plānu:
 - 1) izstrādā Nacionālo bruņoto spēku komandieris;
 - 2) apstiprina aizsardzības ministrs.
- (3) Valsts aizsardzības operatīvā plāna izpildi nodrošina Nacionālo bruņoto spēku komandieris vai – kara laikā – Nacionālo bruņoto spēku virspavēlnieks.

34.pants. Nacionālo bruņoto spēku mobilizācijas plāns

(Izslēgts ar 06.12.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)

35.pants. Tautsaimniecības mobilizācijas plāns

- (1) Tautsaimniecības mobilizācijas plāns ietver valsts materiālo rezervju un tautsaimniecības objektu sagatavošanu un izmantošanu izņēmuma stāvokļa vai karastāvokļa laikā.
- (2) Tautsaimniecības mobilizācijas plānu izstrādā un apstiprina Ministru kabinets.

36.pants. Valsts civilās aizsardzības plāns

- (1) Valsts civilās aizsardzības plāns ietver valsts civilās aizsardzības sistēmas nodrošināšanas pasākumus, kā arī ārkārtējām situācijām paredzētus preventīvus, gatavības un reaģēšanas pasākumus un šādu situāciju seku likvidēšanas pasākumus, kā arī nosaka civilās aizsardzības sistēmas darbību militāra iebrukuma vai kara gadījumā.
- (2) Valsts civilās aizsardzības plānu:
 - 1) izstrādā Iekšlietu ministrija sadarbībā ar pārējām ministrijām;
 - 2) apstiprina Ministru kabinets.

Pārejas noteikumi

1. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē likums "Par valsts aizsardzību" (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1995, 2., 21.nr.; 1996, 6.nr.; 1997, 6.nr.; 1999, 24.nr.).

2. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu pieņemšanai, bet ne ilgāk kā līdz 2002.gada 1.jūlijam, ir spēkā šādi Ministru kabineta noteikumi, kas izdoti saskaņā ar likumu "Par valsts aizsardzību":
 - 1) 1997.gada 21.janvāra noteikumi nr.37 "Militārpersonu dienesta gaitas nolikums";
 - 2) 1997.gada 11.marta noteikumi nr.91 "Karavīru militārās disciplīnas reglaments".*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.12.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2002.)*
3. Likuma 7.panta pirmā daļa stājas spēkā līdz ar 8.Saeimas sanākšanu.
4. Likuma 7.panta otrā daļa un 20.panta pirmā un trešā daļa stājas spēkā līdz ar attiecīgiem grozījumiem Valsts drošības iestāžu likumā un Satversmes aizsardzības biroja likumā.
5. Likuma 19.panta trešā daļa stājas spēkā 2002.gada 1.janvārī.
6. Saskaņā ar likuma 27.pantu sagatavotā Nacionālās drošības koncepcija un saskaņā ar 29.pantu sagatavotā Valsts aizsardzības koncepcija ir apstiprināma 7.Saeimas pilnvaru laikā līdz 2001.gada 1.oktobrim.
7. Ministru kabinets līdz 2003.gada 1.janvārim apstiprina šā likuma 36.pantā minēto valsts civilās aizsardzības plānu.
(2002.gada 16.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 12.06.2002.)
8. Ministru kabinets līdz 2009.gada 1.jūnijam apstiprina šā likuma 35.pantā minēto tautsaimniecības mobilizācijas plānu.
(2003.gada 15.maija likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 02.12.2004. likumu)

Likums Saeimā pieņemts 2000.gada 14.decembrī.

Valsts prezidente V.Viķe-Freiberga

Rīgā 2000. gada 29.decembrī

Pārejas noteikums

Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.32 "Grozījumi Nacionālās drošības likumā" (Latvijas Vēstnesis, 2007, 5.nr.).

Likums Saeimā pieņemts 2007.gada 1.martā.

Valsts drošības iestāžu likums

Pirmā nodaļa.

Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likuma mērķis

Likums nosaka valsts drošības iestāžu sistēmu un tās subjektu kompetences sadalījumu, darbības tiesisko pamatu, mērķus un uzdevumus, pienākumus un atbildību, kā arī reglamentē šo iestāžu darbības finansēšanas, uzraudzības un kontroles kārtību.

(2002.gada 27.jūnija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 25.07.2002.)

2. pants. Valsts drošības iestādes

Valsts drošības iestādes ir šajā likumā noteiktās valsts institūcijas, kuras savas kompetences ietvaros veic izlūkošanas, pretizlūkošanas darbības un ir operatīvās darbības subjekti.

(2002.gada 27.jūnija likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.04.2004. likumu)

3.pants. Izlūkošana un pretizlūkošana

(1) *(Izslēgta ar 27.06.2002. likumu).*

(2) Izlūkošana ir īpaši pilnvarotu valsts iestāžu darbība, kuras nolūks ir iegūt informāciju par ārvalstu valdību, to institūciju, organizāciju vai atsevišķu personu nodomiem un darbību (rīcību), kas vērsta vai var tikt vērsta pret Latvijas Republiku, tās vitāli svarīgām valsts interesēm.

(3) Pretizlūkošana ir īpaši pilnvarotu valsts iestāžu darbība, kuras nolūks ir nodrošināt valsts konstitucionālās iekārtas, valstiskās neatkarības, valsts ekonomiskā, zinātniskā, tehniskā un militārā potenciāla, valsts noslēpumu un vitāli svarīgu valsts interešu un drošības aizsardzību pret spiegošanu, diversijām, kaitniecību, terora aktiem un cita veida apdraudējumiem, kā arī veikt īpašus pasākumus šo apdraudējumu novēršanai, izbeigšanai vai to izraisīto seku likvidēšanai.

(4) Izlūkošanas, pretizlūkošanas darbības veicamas saskaņā ar katrai valsts drošības iestādei likumā noteikto kompetenci un pamatojoties uz valsts drošības iestādes amatpersonas lēmumu.

(5) Izlūkošanas, pretizlūkošanas darbību saturu nosaka attiecīgās valsts drošības iestādes izlūkošanas, pretizlūkošanas darbību nolikums, kuru pēc saskaņošanas ar Valsts drošības iestāžu padomi apstiprina attiecīgās valsts drošības iestādes vadītājs.

(6) Izlūkošanas, pretizlūkošanas darbības veicamas, gan izmantojot savas specifiskās valsts drošības iestādes izlūkošanas, pretizlūkošanas darbības saskaņā ar izlūkošanas, pretizlūkošanas darbību nolikumu, gan veicot Operatīvās darbības likumā noteiktos operatīvās darbības pasākumus.

(7) Izlūkošanas, pretizlūkošanas darbību ietvaros veikto operatīvās darbības pasākumu rezultātus var izmantot kā procesuālos pierādījumus tikai ar attiecīgās valsts drošības iestādes vadītāja atļauju un likumā noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu un 07.04.2004. likumu)

4.pants. Valsts drošības iestāžu darbības tiesiskais pamats

Valsts drošības iestāžu darbības tiesiskais pamats ir Latvijas Republikas Satversme, Nacionālās drošības likums, šis likums, Operatīvās darbības likums, citi likumi un normatīvie akti, kā arī starptautiskie līgumi, kas reglamentē nacionālās drošības un valsts ekonomiskās suverenitātes aizsardzību, sabiedriskās drošības un kārtības nodrošināšanas subjektu uzdevumus, pienākumus un tiesības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu, kas stājas spēkā no 25.07.2002.)

5.pants. Valsts drošības iestāžu darbības pamatprincipi

- (1) Valsts drošības iestāžu darbība organizējama un veicama, pamatojoties uz likumību, ievērojot vispārējās cilvēka tiesības, sadarbojoties ar pilsoņiem un citiem iedzīvotājiem un balstoties uz viņu palīdzību.
- (2) Valsts drošības iestāžu darbība ir vērsta tikai uz Latvijas Republikas drošības garantēšanu, un tā nedrīkst apdraudēt citu valstu drošību.
- (3) Veicot izlūkošanas, pretizlūkošanas vai citus ar valsts drošības garantēšanu saistītus pasākumus, aizliegts nodarīt personām fizisku vai materiālu kaitējumu, apdraudēt cilvēku dzīvību un veselību, draudēt pielietot vai lietot fiziskās ietekmēšanas līdzekļus.
- (4) Valsts drošības iestāžu darbības veidam, apjomam un intensitātei ir jāatbilst valsts drošības apdraudējuma veidam un bīstamības pakāpei.
- (5) Valsts drošības iestāžu darbība nav ierobežojama atkarībā no personu pilsonības (pavalstniecības), dzimuma, tautības, vecuma, dzīvesvietas, izglītības, sociālā, dienesta un mantiskā stāvokļa un amata, to politiskajiem un reliģiskajiem uzskatiem, piederības pie partijām vai citām sabiedriskajām organizācijām.
- (6) Valsts drošības iestāžu amatpersonām ir aizliegts tieši vai pastarpināti rīkoties politisko partiju, organizāciju, kustību vai personu interesēs, iesaistīties valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju, prokuratūras un tiesu iestāžu, kā arī sabiedrisko, politisko un reliģisko organizāciju un komersantu darbībā, lai tās ietekmētu vai iespaidotu, izņemot gadījumus, kad tas nepieciešams noziedzīgu nodarījumu un valsts drošības apdraudējumu novēršanai vai atklāšanai.
- (7) Neviens, izņemot amatpersonas, kuras tam īpaši pilnvarojis likums, nav tiesīgs iejaukties valsts drošības iestāžu un to amatpersonu darbībā, ja vien tā nav pretlikumīga. Šo iestāžu amatpersonas un darbinieki par savu darbību ir atbildīgi likumā noteiktajā kārtībā.
- (8) Valsts drošības iestāžu darbībā tiek ievērots ar likumu noteikto pilnvaru (kompetences) norobežošanas princips. Šo iestāžu darbinieku statuss nav izmantojams citādi kā vienīgi viņu likumisko pienākumu veikšanai. Viņu darbība drīkst būt vērsta vienīgi uz to mērķu sasniegšanu vai to uzdevumu pildīšanu, kas noteikti šajā likumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu, 07.04.2004. likumu un 02.06.2005. likumu)

6.pants. Personu tiesību un brīvību aizsardzība

Ja persona uzskata, ka valsts drošības iestādes ar savu rīcību ir pārkāpušas tās likumīgās tiesības un brīvības, šī persona ir tiesīga iesniegt sūdzību prokuroram, kas, veicis pārbaudi, sniedz atzinumu par valsts drošības iestādes amatpersonas rīcības atbilstību likumam, vai arī griezties ar prasību tiesā.

Otrā nodaļa.**Valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju kompetence valsts drošības iestāžu vadīšanā****7.pants. Saeimas kompetence**

(Izslēgts ar 27.06.2002. likumu, kas stājas spēkā no 25.07.2002.)

8.pants. Nacionālās drošības padomes kompetence

(Izslēgts ar 27.06.2002. likumu, kas stājas spēkā no 25.07.2002.)

9.pants. Ministru kabineta kompetence

(Izslēgts ar 27.06.2002. likumu, kas stājas spēkā no 25.07.2002.)

Trešā nodaļa.

Valsts drošības iestāžu organizācija

10.pants. Valsts drošības iestāžu galvenie uzdevumi

(1) Valsts drošības iestāžu galvenie uzdevumi ir:

- 1) politiskās, ekonomiskās, sociālās, militārās, zinātniskās, tehniskās un citas ar valsts drošības un ekoloģiskajiem apdraudējumiem saistītās informācijas vākšana, uzkrāšana, analīze un izmantošana likumā noteiktajā kārtībā;
- 2) valsts noslēpumu un citu valstij vitāli svarīgu interešu aizsardzība;
- 3) valsts drošības apdraudējumu prognozēšana, priekšlikumu, rekomendāciju un programmu izstrādāšana valsts drošības jautājumos;
- 4) valsts drošības apdraudējumu novēršana vai neitralizācija;
- 5) valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju savlaicīga un pilnīga informēšana par jebkuru valsts drošības apdraudējumu;
- 6) atzinuma sniegšana par iespēju izsniegt licenci stratēģisko materiālu un ieroču eksportam, importam un tranzītam. Negatīvs valsts drošības iestādes atzinums var būt par pamatu licences neizsniegšanai vai anulēšanai;
- 7) par valsts drošības jomā konstatētajiem noziedzīgiem nodarījumiem iegūtās informācijas un materiālu iesniegšana prokuratūrai vai izmeklēšanas iestādei, kuras kompetencē ir veikt pirmstiesas izmeklēšanu par konkrēto noziedzīgu nodarījumu;
- 8) izmeklēšanas veikšana tām noteiktās kompetences ietvaros;
- 9) sadarbība un līdzdalība starptautiskā miera uzturēšanā.

(2) Visu sagatavoto informāciju, kas skar vai var skart valsts drošības intereses, valsts drošības iestādes nodod Informācijas analīzes dienestam, neatklājot ziņas par informācijas iegūšanas sīpenejiem avotiem.

(2002.gada 27.jūnija likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.04.2004. likumu un 13.10.2005. likumu)

11.pants. Valsts drošības iestāžu kopums

(1) Valsts drošības iestāžu kopumu veido:

- 1) Satversmes aizsardzības birojs;
- 2) Militārās izlūkošanas un drošības dienests;
- 3) Drošības policija;
- 4) *(izslēgts ar 06.05.98. likumu).*

(2) Šā panta pirmajā daļā norādītās valsts drošības iestādes tām noteiktās kompetences ietvaros darbojas patstāvīgi.

(3) Ministru kabinets var iesaistīt valsts drošības pasākumu izpildē un nodrošināšanā arī citas valsts pārvaldes iestādes.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.05.98. likumu, 10.06.99. likumu, 06.12.2001. likumu un 27.06.2002. likumu, kas stājas spēkā no 25.07.2002.)

12.pants. Valsts drošības iestāžu padome

- (1) Valsts drošības iestāžu vadītāju kopums ir Valsts drošības iestāžu padome, kuras vadītāju izvirza no drošības iestāžu vadītāju vidus.
- (1) Valsts drošības iestāžu padomi vada Ministru prezidents, un padomes sastāvā ir:
- 1) aizsardzības ministrs;
 - 2) ārlietu ministrs;
 - 3) iekšlietu ministrs;
 - 4) tieslietu ministrs.
- (1) Valsts drošības iestāžu padomes sastāvā ir Ministru prezidents, aizsardzības ministrs, ārlietu ministrs, iekšlietu ministrs un tieslietu ministrs. Ministru prezidents vada Valsts drošības iestāžu padomi. Ministru prezidenta prombūtnes laikā Valsts drošības iestāžu padomi vada viņa pilnvarots padomes loceklis.
- (2) Valsts drošības iestāžu padome:
- 1) izskata valsts drošības iestāžu darbības prioritātes, šīm iestādēm izvirzāmās prasības un uzdevumus;
 - 2) saskaņo informācijas apriti, tās analīzes un izmantošanas kārtību valsts drošības iestādēs;
 - 3) izstrādā valsts drošības iestāžu budžeta projektu;
 - 3) saskaņo valsts drošības iestāžu budžeta projektu;
 - 3) saskaņo valsts drošības iestāžu budžeta projektus pirms to izskatīšanas Saeimā;
 - 4) apkopo valsts drošības iestāžu priekšlikumus un prasības, iesniedz un uztur tās valsts varu un pārvaldi realizējošās institūcijās;
 - 5) izskata normatīvo aktu projektus valsts drošības iestāžu darbības jautājumos;
 - 6) izvērtē valsts drošības iestāžu darbības efektivitāti;
 - 7) izskata un saskaņo valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas darbības nolikumus;
 - 8) ierosina pārbaudes valsts drošības iestādēs.
 - 8) uzdod Informācijas analīzes dienestam vai citām valsts iestādēm patstāvīgi vai kopā ar padomes pilnvarotām personām, kurām ir pirmās kategorijas speciālā atļauja pieejai valsts noslēpumam, veikt pārbaudes valsts drošības iestādēs un izvērtē šo pārbažu rezultātus.
- (3) *(Izslēgta ar 07.04.2004. likumu).*
- (4) Valsts drošības iestāžu padomes sēdēs var piedalīties ģenerālprokurors.
- (4) Uz padomes sēdi ar padomdevēja tiesībām var uzaicināt valsts drošības iestāžu vadītājus, ģenerālprokuroru un citas personas.

- (5) Uz padomes sēdi ar padomdevēja tiesībām var uzaicināt valsts drošības iestāžu vadītājus, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieku un citas valsts amatpersonas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu, 07.04.2004. likumu un MK 08.01.2007. noteikumiem nr.34)

13.pants. Satversmes aizsardzības birojs

Satversmes aizsardzības birojs ir Ministru kabineta pārraudzībā esoša valsts drošības iestāde, kuras darbību reglamentē speciāls likums.

(07.04.2004. likuma redakcijā)

14.pants. Militārās izlūkošanas un drošības dienests

(1) Militārās izlūkošanas un drošības dienests ir Aizsardzības ministrijas pārraudzībā esoša valsts drošības iestāde, kas veic militāro pretizlūkošanu, izlūkošanu un citus šajā likumā noteiktos uzdevumus.

(2) Militārās izlūkošanas un drošības dienests:

- 1) nodrošina Aizsardzības ministriju, tās padotībā esošās iestādes un Nacionālos bruņotos spēkus ar to darbībai nepieciešamo pretizlūkošanas un izlūkošanas informāciju;
- 2) atklāj un sadarbībā ar citām valsts drošības iestādēm novērš ārvalstu speciālo dienestu, kā arī organizāciju vai atsevišķu personu graujošo darbību Aizsardzības ministrijā, tās padotībā esošajās iestādēs un Nacionālajos bruņotajos spēkos;
- 3) veic pasākumus, lai aizsargātu valsts noslēpumu Aizsardzības ministrijā, tās padotībā esošajās iestādēs un Nacionālajos bruņotajos spēkos, un kontrolē to izpildi;
- 4) pārbauda pretendentes, kas vēlas saņemt speciālas atļaujas (licences), kuras izsniedz Aizsardzības ministrija atsevišķu licencēšanai pakļautu komercdarbības veidu veikšanai, un sniedz atzinumu par speciālo atļauju (licenču) izsniegšanu

(3) Militārās izlūkošanas un drošības dienests darbojas atbilstoši Ministru kabineta apstiprinātam nolikumam.

(4) Militārās izlūkošanas un drošības dienests savas kompetences ietvaros ir operatīvās darbības subjekts.

(5) *(Izslēgta ar 02.06.2005. likumu).*

(6) *(Izslēgta ar 27.06.2002. likumu).*

(2001.gada 6.decembra likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.04.2004. likumu un 02.06.2005. likumu)

15.pants. Drošības policija

(1) Drošības policija ir Iekšlietu ministrijas pārraudzībā esoša valsts drošības iestāde, kas veic šajā likumā noteiktos uzdevumus un atbild par to izpildi.

(2) Drošības policija valsts drošības jomā veic:

- 1) pretizlūkošanas un operatīvās darbības pasākumus, lai apkarotu noziegumus pret cilvēci, kara noziegumus, genocīdu, organizēto un ekonomisko noziedzību, terorismu, kaitniecību un citus valsts drošību un varu apdraudošus noziedzīgus nodarījumus, banditismu, korupciju, naudas viltošanu, kā arī kodolmateriālu, narkotisko un citu (ķīmisko, radioaktīvo) stīpras iedarbības vielu vai dubultā lietojuma preču, šaujamo un cita veida ieroču, sprāgstvielu nesankcionētu izplatīšanu;

- 2) pretizlūkošanas un operatīvās darbības pasākumus, kas nepieciešami Iekšlietu ministrijas un tās sistēmas iestāžu aizsardzībai;
 - 3) valsts noslēpumu aizsardzību likumā "Par valsts noslēpumu" noteiktās kompetences ietvaros;
 - 4) valsts un pašvaldību institūciju, kā arī citu juridisko personu darbības koordinēšanu pretterorisma jomā un valsts politikas īstenošanas analīzi šajā jomā.
- (3) Drošības policija organizē un veic valsts amatpersonu, kā arī ārvalstu un starptautisko organizāciju un institūciju pārstāvju aizsardzības (apsardzes) pasākumus, izņemot to amatpersonu aizsardzību (apsardzi), kuru saskaņā ar Nacionālo bruņoto spēku likumu veic Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienests. Drošības policijas aizsargājamās amatpersonas, kā arī sadarbību ar citām valsts institūcijām un aizsardzības (apsardzes) kārtību nosaka Ministru kabinets.
- (4) Drošības policija darbojas saskaņā ar Nacionālās drošības likumu, Operatīvās darbības likumu, kā arī likumu "Par policiju", šo likumu un Ministru kabineta apstiprinātu nolikumu.
- (5) Drošības policija ir operatīvās darbības subjekts.
- (6) *(Izslēgta ar 13.10.2005. likumu).*
(2002.gada 27.jūnija likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.04.2004. likumu un 13.10.2005. likumu)

16.pants. Zemessardzes štāba Informācijas dienests

(Izslēgts ar 06.05.98 likumu, kas stājas spēkā no 03.06.98.)

17.pants. Informācijas aizsargāšana

- (1) Valsts drošības iestāžu dienestā esošajām un atvaļinātajām amatpersonām un darbiniekiem bez iestādes vadītāja īpaša pilnvarojuma aizliegts izpaust informāciju, kas viņiem kļuvusi zināma vai ir pieejama sakarā ar dienesta pienākumu pildīšanu. Šādu informāciju kriminālprocesā var izpaust tikai ar attiecīgās valsts drošības iestādes vadītāja atļauju.
- (2) Valsts drošības iestāžu amatpersonas un darbinieki dod slepenības zvērestu: "Es,, zvēru, ka bez īpaša pilnvarojuma neizpaušu vai nedarišu zināmu nevienai iestādei vai personai informāciju, kas man ir kļuvusi zināma vai pieejama sakarā ar dienesta pienākumu pildīšanu" (iestādes nosaukums)
- (3) Zvēresta došanai pakļauto amatpersonu un darbinieku kopumu, kā arī zvēresta došanas kārtību nosaka valsts drošības iestādes vadītājs.
- (4) Par zvēresta laušanu vainīgās personas atbild reglamentā (nolikumā) un likumā noteiktajā kārtībā.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu un 07.04.2004. likumu)

Ceturtnā nodaļa.

Dienests valsts drošības iestādēs

18.pants. Dienests valsts drošības iestādēs

- (1) Par valsts drošības iestāžu amatpersonu vai darbinieku var būt persona, uz kuru neattiecas šā panta otrajā daļā noteiktie ierobežojumi.
- (2) Par valsts drošības iestāžu amatpersonu vai darbinieku nevar būt persona:
 - 1) kura nav Latvijas pilsonis;
 - 2) kurai nav vismaz vidējā izglītība;
 - 3) kura neprot latviešu valodu atbilstoši nepieciešamajai valsts valodas prasmes pakāpei un vismaz vienu svešvalodu;
 - 4) kura ir jaunāka par 18 gadiem;
 - 5) kura saukta pie kriminālatbildības un bijusi notiesāta par tīšu noziedzīgu nodarījumu, kā arī par valsts noslēpuma izpaušanu aiz neuzmanības, izņemot gadījumu, ja persona rehabilitēta;

- 6) kurai liegta pieeja valsts noslēpumam;
 - 7) kura ir atbrīvota no amata ar tiesas spriedumu krimināllietā;
 - 8) kuras rīcībspēja ierobežota likumā noteiktajā kārtībā;
 - 9) kura ir vai ir bijusi PSRS, Latvijas PSR vai kāda ārvalsts drošības dienesta (izlūkdienesta vai pretizlūkošanas dienesta) štata vai ārštata darbinieks, aģents, rezidents vai konspiratīvā dzīvokļa (segorganizācijas jebkurā tās formā) turētājs;
 - 10) kura pēc 1991. gada 13. janvāra darbojusies PSKP (LKP), Latvijas PSR Darbaļaužu internacionālajā frontē, Darba kolektīvu apvienotajā padomē, Kara un darba veterānu organizācijā vai Vislatvijas sabiedrības glābšanas komitejā.
- (3) Pamatnosacījumus iecelšanai amatā vai pieņemšanai darbā valsts drošības iestādēs, profesionālās sagatavotības kritērijus un citus ar dienestu (darbu) saistītos jautājumus nosaka šis likums, kā arī likums "Par valsts noslēpumu" un citi likumi, kas reglamentē valsts drošības iestāžu darbību, šo iestāžu nolikumi un citi normatīvie akti.
 - (4) Ārvalstu pilsoņi (pavalstnieki) un Latvijas nepilsoņi drīkst veikt valsts drošības iestādes eksperta vai konsultanta pienākumus uz darba līguma vai vienošanās pamata tikai tad, ja ir:
 - 1) valsts drošības iestādes vadītāja atzinums par nepieciešamību izmantot šo personu profesionālās zināšanas un Saeimas Nacionālās drošības komisija ir saņēmusi atbilstošu motivētu iesniegumu;
 - 2) izpildīti likumā "Par valsts noslēpumu" paredzētie nosacījumi;
 - 3) Saeimas Nacionālās drošības komisijas piekrišana attiecībā uz iespēju izmantot personu darbā valsts drošības iestādēs.
 - (5) Valsts drošības iestāžu amatpersona ir valsts varas pārstāvis, un likumīgās prasības un rīkojumi, ko tā izvirzījusi vai devusi, pildot amata pienākumus, visām personām ir obligāti. Valsts drošības iestāžu amatpersonas goda aizskaršana, pretošanās tai, dzīvības vai veselības apdraudējums, kā arī rīcība, kas tai traucē pildīt amata pienākumus, sodāma saskaņā ar likumu.
 - (6) Zaudējumi, kas sakarā ar dienesta darbību nodarīti valsts drošības iestādes amatpersonas vai tās tuvu radnieku mantai, pilnā apmērā atlīdzināmi no valsts budžeta līdzekļiem.
 - (7) Valsts drošības iestāžu amatpersonas valsts teritorijā bez ģenerālprokurora piekrišanas nav saucamas pie kriminālatbildības, tās nedrīkst pakļaut aizturēšanai (arī administratīvajai aizturēšanai), kratīšanai, piespiedu atvešanai; kratīšanai vai apskatei nav pakļaujamas to dzīvojamās vai dienesta telpas, personiskie vai dienesta transporta līdzekļi. Kriminālprocesuālie ierobežojumi uz šīm amatpersonām nav attiecināmi gadījumos, kad tās ir notvertas noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, par ko 24 stundu laikā jāinformē ģenerālprokurors un attiecīgās valsts drošības iestādes vadītājs.
 - (8) *(Izslēgta ar 20.06.2000. likumu).*
 - (9) Valsts drošības iestāžu amatpersonām un darbiniekiem ir šādas sociālās garantijas:
 - 1) pabalsts sešu mēnešu amatalgu apmērā sakarā ar bērna piedzimšanu. Ja abi bērna vecāki strādā valsts institūcijās, kuru darbību regulējošos normatīvajos aktos ir paredzētas tiesības uz bērna piedzimšanas pabalstu, tiesības uz pabalstu ir vienam no bērna vecākiem;
 - 2) pabalsts ģimenes locekļa vai apgādājamā nāves gadījumā;
 - 3) pabalsts veselības uzlabošanai, ja veselības pasliktināšanās saistīta ar dienesta pienākumu pildīšanu;
 - 4) valsts apmaksāta medicīniskā aprūpe;
 - 5) mācību maksas kompensācija 50 procentu apmērā no mācību gada maksas, ja amatpersona vai darbinieks, nepārtraucot dienestu, sekmīgi mācās (par maksu) augstākās izglītības iestādē, lai iegūtu dienesta pienākumu izpildei nepieciešamās zināšanas.

- (10) Valsts drošības iestāžu amatpersonas ir pakļautas obligātai valsts apdrošināšanai.
- (11) Valsts drošības iestāžu darbiniekiem un amatpersonām ir tiesības uz apmaksātu papildu atvaļinājumu, ko piešķir valsts drošības iestādes vadītājs un kas nepārsniedz 12 darba dienas kalendāra gada laikā.
- (12) Valsts drošības iestāžu amatpersonas un darbinieki, aizejot ikgadējā atvaļinājumā, saņem atvaļinājuma pabalstu mēneša amatalgas apmērā.
- (13) Šā panta devītās daļas 2. un 3.punktā minēto pabalstu apmēru un izmaksāšanas kārtību, kā arī medicīniskās aprūpes izdevumu apmaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.99. likumu, 20.06.2000. likumu, 27.06.2002. likumu, 07.04.2004. likumu, 02.06.2005. likumu un 15.06.2006. likumu)

19.pants. Valsts drošības iestāžu amatpersonu tiesības

- (1) Valsts drošības iestāžu amatpersonām ir tiesības:
 - 1) savas kompetences ietvaros saņemt no valsts un pašvaldību institūcijām un amatpersonām nepieciešamo informāciju, dokumentus un citus materiālus neatkarīgi no to izmantošanas lieguma. Informācija, dokumenti un materiāli izsniedzami pieprasītajā formā un bez maksas;
 - 2) savas kompetences ietvaros brīvi iepazīties ar visu veidu valsts un pašvaldību informācijas nesējiem, to skaitā elektronisko datu banku, kartotēku, arhīvu materiāliem un citiem dokumentiem, un piekļūt tiem neatkarīgi no to izmantošanas lieguma. Iepazīšanās ar informācijas nesējiem un piekļūšana tiem nodrošināma pieprasītajā režīmā un bez maksas;
 - 3) savas kompetences ietvaros pēc drošības iestādes vadītāja pieprasījuma brīvi iepazīties ar reģistrētās datu bāzēs esošo visu veidu informāciju, kuras reģistrācija noteikta normatīvajos aktos, neatkarīgi no tās piederības, piekļūt šai informācijai un to saņemt. Iepazīšanās ar šo informāciju, piekļūšana tai un tās saņemšana jānodrošina pieprasītajā apjomā, režīmā un bez maksas;
 - 4) pildot dienesta pienākumus un uzrādot valsts drošības iestādes darbinieka apliecību, bez kavēšanas un citu dokumentu pieprasīšanas brīvi iekļūt (ieiet) iestādēm, komersantiem, organizācijām un privātpersonām piederošajās nedzīvojamās telpās un zemes gabalu teritorijā, Nacionālo bruņoto spēku apakšvienībās, izņemot telpas un zemes gabalu teritoriju, kam ir eksteritoriāls statuss;
 - 5) ja nepieciešams, ārpus kārtas tikt nodrošinātām ar braukšanas biļetēm jebkura veida sabiedriskā transporta līdzekļos, bet, ja biļešu nav, – tikt nodrošinātām ar iespēju iekāpt un braukt šajos transporta līdzekļos;
 - 6) dienesta interesēs bez maksas izmantot valsts un pašvaldību, bet izņēmuma gadījumos – arī privātpersonām piederošos sakaru un masu informācijas līdzekļus. Izdevumi par privātpersonām piederošo sakaru un masu informācijas līdzekļu izmantošanu jāatlīdzina, ja īpašnieks to pieprasa;
 - 7) glabāt un nēsāt dienesta vai personiskos ieročus un speciālos līdzekļus paš aizsardzībai. To glabāšanas un nēsāšanas kārtību nosaka valsts drošības iestādes vadītājs. Pielietojot ieročus un speciālos līdzekļus, jāievēro likuma "Par policiju" prasības;
 - 8) savas kompetences ietvaros saņemt bez maksas nepieciešamo informāciju, dokumentus un citus materiālus par personām sniegtajiem pakalpojumiem, to skaitā informāciju no informācijas resursu un tehnisko resursu turētāja par personu sazināšanos, izmantojot pastu, telegrāfu, telekomunikāciju un datu pārraides tīklus;
 - 9) pildot dienesta pienākumus, pārbaudīt personu apliecinošus dokumentus.
- (2) Šajā pantā noteiktajā kārtībā iegūtā informācija izmantojama tikai izlūkošanas, pretizlūkošanas, operatīvās un kriminālprocesuālās darbības ietvaros.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu, 07.04.2004. likumu un 02.06.2005. likumu)

20.pants. Valsts drošības iestāžu amatpersonu un darbinieku tiesību ierobežojumi

- (1) Valsts drošības iestāžu amatpersonām un darbiniekiem ir aizliegts:
 - 1) veikt politisko darbību, organizēt streikus, demonstrācijas, piketus un piedalīties tajos, dibināt arodbiedrības un piedalīties to darbībā;
 - 2) *(izslēgts ar 07.04.2004. likumu)*;
 - 3) izmantojot dienesta stāvokli, izlemt jautājumus, kas saistīti ar pašas amatpersonas vai darbinieka vai to tuvu radnieku personiskajām interesēm.
- (2) Valsts drošības iestāžu amatpersonām un darbiniekiem piederošais īpašums un tā pārvaldīšana nedrīkst būt par šķērslī vai kavēkli dienesta pienākumu pildīšanai vai šo amatpersonu un darbinieku pārcelšanai citā amatā.
- (3) Valsts drošības iestāžu amatpersonām amatu savienošanas ierobežojumus nosaka likums "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā".
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.04.2004. likumu un 02.06.2005. likumu)

21.pants. Valsts drošības iestāžu amatpersonu un darbinieku atbildība

- (1) Valsts drošības iestāžu amatpersonas un darbinieki par prettiesisku rīcību ir atbildīgi likumos noteiktajā kārtībā, ievērojot šajā likumā paredzētos ierobežojumus un kārtību.
- (2) Par likumpārkāpumu netiek atzīta tāda rīcība, kas, pildot dienesta uzdevumu, izdarīta attaisnota profesionāla riska situācijā, nepārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās vai galējās nepieciešamības robežu.
- (3) Ja kompetenta valsts institūcija vai tās amatpersona konstatējusi, ka valsts drošības iestādes amatpersona vai darbinieks ir izdarījis administratīvu pārkāpumu, par to 24 stundu laikā rakstveidā jāinformē attiecīgās valsts drošības iestādes vadītājs, kuram triju dienu laikā jāsniedz atzinums, vai nepastāv apstākļi, kas izslēdz pakļautās amatpersonas vai darbinieka atbildību.
- (4) Valsts drošības iestādes vadītājs par valsts drošības iestādes amatpersonas vai darbinieka prettiesisku vai neētisku rīcību, izvērtējot pārkāpuma smagumu, piemēro šādus disciplinārsodus:
 - 1) piezīmi;
 - 2) rājienu;
 - 3) mēneša amatalgas samazināšanu līdz 20 procentiem uz laiku līdz vienam gadam;
 - 4) pazemināšanu amatā;
 - 5) atbrīvošanu no darba (dienesta).*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.06.2000. likumu, 27.06.2002. likumu un 02.06.2005. likumu)*

22.pants. Sociālās garantijas valsts drošības iestāžu amatpersonas vai darbinieka ievainojuma vai bojāejas gadījumā

- (1) Ja valsts drošības iestādes amatpersona vai darbinieks, pildot dienesta pienākumus, ir guvis ievainojumu vai sakropļojumu vai ja šīs amatpersonas vai darbinieka veselībai nodarīts citāds kaitējums un saskaņā ar medicīnisko atzinumu šī amatpersona vai darbinieks vairs nevar pildīt dienesta vai darba pienākumus, attiecīgajai amatpersonai vai darbiniekam tiek izmaksāta kompensācija par laikposmu no viena darba gada līdz pieciem darba gadiem, ņemot vērā vidējās darba samaksas apmēru pēdējā darba gadā pirms darbspēju zuduma un darbspēju zuduma pakāpi.
- (2) Ja ievainojuma rezultātā iestājusies nepārejoša invaliditāte, kompensāciju izmaksā par pieciem, septiņiem vai desmit gadiem, ņemot vērā vidējās darba samaksas apmēru pēdējā darba gadā pirms invaliditātes iegūšanas un invaliditātes pakāpi.

- (3) Ja valsts drošības iestādes darbinieks vai amatpersona, pildot dienesta pienākumus, ir gājusī bojā, tās ģimenei papildus likumdošanas aktos noteiktajām kompensācijām tiek izmaksāts vienreizējs pabalsts desmit gadu vidējās darba samaksas apmērā. Bojā gājušās amatpersonas un darbinieki tiek apbedīti par valsts budžeta līdzekļiem

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu, kas stājas spēkā no 25.07.2002.)

23.pants. Valsts drošības iestāžu amatpersonu pensijas

Valsts drošības iestāžu amatpersonām izdienas pensijas tiek piešķirtas saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē aizsardzības un iekšlietu iestāžu, kā arī Satversmes aizsardzības biroja darbinieku izdienas pensijas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu, kas stājas spēkā no 25.07.2002.)

Piektā nodaļa.

Valsts drošības iestāžu struktūra, to darbības finansēšana, vispārējā vadība un kontrole

24.pants. Valsts drošības iestāžu struktūras un amatu saraksta apstiprināšana, šo iestāžu darbības finansēšana

- (1) Pēc valsts drošības iestādes vadītāja priekšlikuma valsts drošības iestādes personāla skaitlisko sastāvu, struktūru un amatu sarakstu apstiprina atbildīgais ministrs. Valsts drošības iestādes vadītājs ir atbildīgs par tiem personāla atlases un iecelšanas jautājumiem, pār kuru risināšanu atbildīgais ministrs neveic pārraudzību Valsts pārvaldes iekārtas likumā paredzētajā kārtībā un apmērā.
- (2) Valsts drošības iestāžu amatpersonu darba samaksu nosaka Ministru kabinets piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros.
- (3) Valsts drošības iestāžu darbība tiek finansēta no valsts budžeta līdzekļiem.
- (4) Līdzekļu izlietošanas un iekšējās kontroles kārtību nosaka valsts drošības iestādes vadītājs.
- (5) Ziņas par valsts drošības iestāžu personāla skaitlisko sastāvu un iekšējo struktūru, to amatu sarakstiem, finansēm un tehnisko aprīkojumu ir valsts noslēpums.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu, 07.04.2004. likumu un 02.06.2005. likumu)

25.pants. Valsts drošības iestāžu darbības kontrole un pārraudzība

- (1) Saeima un tās Nacionālās drošības komisija veic valsts drošības iestāžu darbības parlamentāro kontroli.
- (2) Ministru kabinets savas kompetences ietvaros kontrolē valsts drošības iestāžu darbību.
- (3) Saeimas Nacionālās drošības komisija ir tiesīga noklausīties valsts drošības iestāžu vadītāju ziņojumus un pārskatus, kā arī iepazīties ar šo iestāžu dienesta dokumentiem un informāciju, izņemot dokumentus par informācijas slepenajiem avotiem.
- (4) Atbildīgais ministrs veic pārraudzību pār sev padoto valsts drošības iestādi visās jomās, izņemot valsts drošības iestāžu operatīvās darbības, izlūkošanas un pretizlūkošanas procesus un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu un 02.06.2005. likumu)

26.pants. Valsts drošības iestāžu darbības uzraudzība

- (1) Ģenerālprokurors un viņa īpaši pilnvaroti prokurori veic uzraudzību pār valsts drošības iestāžu operatīvās darbības, izlūkošanas un pretizlūkošanas procesiem un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmu. Veicot uzraudzību, viņi ir tiesīgi iepazīties ar valsts drošības iestāžu rīcībā esošajiem dokumentiem, materiāliem un informāciju. Informācijas avotu identitāte atklājama tikai tādos gadījumos, kad tie ir tieši iesaistīti noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, turklāt vienīgi ģenerālprokuroram, bet viņa īpaši pilnvarotiem prokuroriem – tikai ar valsts drošības iestādes vadītāja atļauju; informācijas avotu identitāti atklāt uzraudzības kārtībā ir aizliegts.

- (2) Prokuroriem, kuri uzrauga valsts drošības iestādes, informācijas aizsargāšanas pienākumi ir tādi paši kā šo iestāžu darbiniekiem.
- (3) Valsts drošības iestāžu pārbaudes un šo pārbažu apjoms jāsaskaņo ar Saeimas Nacionālās drošības komisiju un jāziņo tai par pārbažu rezultātiem.
- (4) Valsts drošības iestādes ir pakļautas tiesas kontrolei Operatīvās darbības likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā.
- (5) Valsts drošības iestāžu iekšējie normatīvie akti, kas ir saistīti ar operatīvās darbības, izlūkošanas un pretizlūkošanas procesiem un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmu, stājas spēkā pēc saskaņošanas ar ģenerālprokuroru.
- (6) Šā panta piektajā daļā minētie iekšējie normatīvie akti nav jāsaskaņo ar Tieslietu ministriju.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.06.2002. likumu un 02.06.2005. likumu)

Pārejas noteikumi

1. Ar šā likuma spēkā stāšanās brīdi atzīt par spēku zaudējušiem šādus Latvijas Republikas Augstākās padomes un Augstākās padomes Prezidija lēmumus:
 - 1) Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmumu "Par Latvijas Republikas Augstākās padomes Apsardzes dienesta izveidošanu" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1991, 35./36.nr.);
 - 2) Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmumu "Par grozījumiem Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmumā "Par Latvijas Republikas Augstākās padomes Apsardzes dienesta izveidošanu""(Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1991, 35./36.nr.).
2. Divu mēnešu laikā pēc šā likuma spēkā stāšanās Ministru kabinetam pārņemt Latvijas Republikas Drošības dienestu savā pakļautībā, izstrādājot šajā laikā jaunu Drošības dienesta nolikumu.
3. Ar brīdi, kad Ministru kabinets pārņēmis savā pakļautībā Latvijas Republikas Drošības dienestu un apstiprinājis šā dienesta nolikumu, atzīt par spēku zaudējušiem:
 - 1) Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija lēmumu "Par Latvijas Republikas Drošības dienesta nolikuma apstiprināšanu" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992, 44./45.nr.);
 - 2) Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija lēmumu "Par Latvijas Republikas Drošības dienesta štatu saraksta apstiprināšanu";
 - 3) Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija lēmumu "Par grozījumiem Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija 1992.gada 4.jūnija lēmumā "Par Latvijas Republikas Drošības dienesta nolikuma apstiprināšanu"" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1993, 3./4.nr.);
 - 4) Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija lēmumu "Par Latvijas Republikas Augstākās padomes Apsardzes dienesta šaujāmieroču, municijas un brizantīvo vielu iegādes, uzskaites, glabāšanas un izsniegšanas reglamentu" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1991, 49./50.nr.);
 - 5) Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmumu "Par Latvijas Republikas Augstākās Padomes Apsardzes dienesta pārdēvēšanu" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992, 6./7.nr.).

Likums stājas spēkā ar tā izsludināšanas dienu.

Likums Saeimā pieņemts 1994. gada 5.maijā.

Valsts prezidents G.Ulmanis

Rīgā 1994.gada 19. maijā

Pārejas noteikums

Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.34 “Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā” (Latvijas Vēstnesis, 2007, 5.nr.).

Likums Saeimā pieņemts 2007.gada 1.martā.

